

Een VOO wandel-/fietstocht langs 'Scholen van vroeger',
sommige zijn verdwenen of kregen een andere plek in ons dorp

Dineke Peddemors en Inge Harkema

1. Julianaschool

Route: De tocht begint bij de voormalige 'Koningin Julianaschool der Ned. Herv. Kerk' aan de Endegeesterstraatweg 3.

Even voorbij het gebouw bevindt zich een parkeerplaats, waar u de auto kunt neerzetten als u deze dwaaltocht te voet wilt doen.

De tegeltableaus in het trappenhuis

Aan de voorkant van het gebouw vallen de gebrandschilderde ramen met Bijbelse teksten op, door Jan Wolkers beschreven in 'Terug naar Oegstgeest'. In het trappenhuis bevinden zich bijzondere tegeltableaus in Jugendstilstijl. (Zie ook tijdschrift 'Over Oegstgeest', mei 2016. 'Het mooiste zit binnenin')

Na een lange voorgeschiedenis – het besluit tot oprichting door de Kerkenraad was al in 1893 genomen - vond de opening plaats op 31 maart 1909, samenvallend met de start van het schooljaar op 1 april. Het was een bescheiden gebouw: twee lokalen naast elkaar met daarvoor een gang met de entree en erachter een centrale uitbouw met de toiletten en ernaast de aangebouwde onderwijzerswoning. Al in 1912 werd door het groeiende aantal leerlingen een uitbreiding noodzakelijk.

In 1912 werd de kap van het schoolgebouw opgetakeld om ruimte te maken voor twee lokalen.

In 1924 werd het gebouw uitgebreid met weer twee lokalen in een vleugel aan de achter(west-)zijde van het gebouw. Het jaar daarop bestond de school 25 jaar:

In 1949 werd de laatste uitbreiding van de school gerealiseerd met een uitbouw van twee lagen aan de vleugel aan de westzijde.

In hetzelfde jaar beschikte koningin Juliana positief op het verzoek haar naam aan de school te verbinden ter gelegenheid van het 40-jarig jubileum.

De brief van Hare Majesteitssecretaresse werd ingelijst en in de gang opgehangen.

Klas Julianaschool 1951-1952; 2^e van links bovenste rij: Onno Koerten

Hoewel het in de latere jaren '50 bergafwaarts ging met de leerlingenaantallen, was er op zaterdag 11 april 1959 een drukbezochte receptie ter ere van het gouden jubileum, zo schrijft de Nieuwe Leidsche Courant van 13 april. En: "Die avond was het personeel met bestuur, ouders en genodigden bijeen in de recreatiezaal van psychiatrische inrichtingen Endegeest om te kijken en te luisteren naar een kinderoperette *De Wonderbloem bloeide in Oegstgeest*".

In 1967 werd geconcludeerd dat de school niet meer levensvatbaar was.

Besloten werd geen nieuwe leerlingen aan te nemen voor het leerjaar 1968/1969 en de school het jaar daarna te sluiten. Op 18 juni werd in het Zendingshuis afscheid genomen van de leerlingen van de laatste zesde klas en van de laatste (hoofd)onderwijzer, de heer Van Duijn.

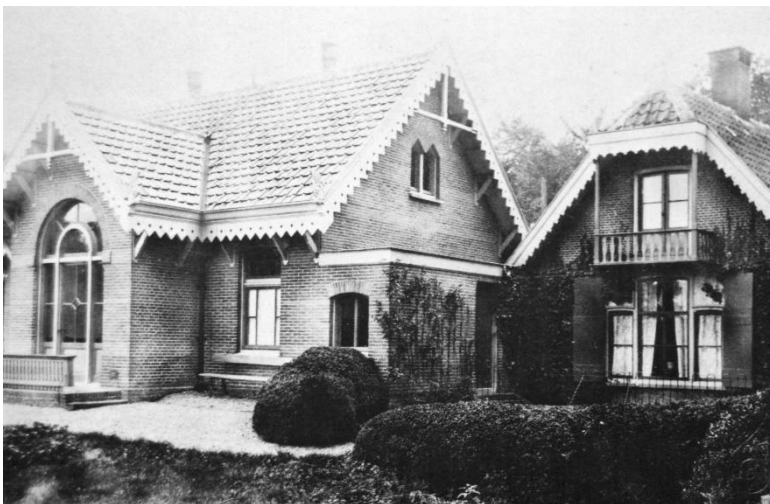
Het gebouw werd in beheer overgedragen aan de gemeente, die het verkocht aan de gemeente Leiden ten behoeve van (thans) Rivierduinen. Van binnen is het gebouw grondig verbouwd maar van buiten zien we nog steeds de school met onderwijzers-woning zoals die in 1949 zijn definitieve vorm kreeg.

2. Gevers Deutz Kleuterschool

Route: Vanaf Julianaschool de Endegeesterstraatweg volgen tot de Deutzstraat, rechtsaf naar nr. 19, het gebouw waar vroeger deze bekende kleuterschool was gevestigd.

Deze school werd in 1875 gesticht door de bewoonster van Endegeest, jonkvrouwe M.J. Gevers van Endegeest, geboren Deutz van Assendelft, als een Bewaarschool. Het schoolgebouw werd gebouwd op eigen grond aan de – toen – Schoolstraat en bestond uit één lokaal met een aangebouwde woning. Door de stichtster wordt een som geld vastgezet voor de dekking van de exploitatie. De school wordt bestuurd door een College van Regenten van de Gevers-Deutz Stichting, waarin voornamelijk familieleden van de oprichtster zitting hebben.

De school rond 1900

Vanaf 1920 krijgt de school jaarlijks subsidie van de gemeente Oegstgeest en in 1922 sluit het College van rentmeesters een overeenkomst met de Kerkenraad van de Hervormde Gemeente om aan hen de leiding van de school over te dragen. Dit schoolbestuur benoemt in 1927 als hoofd van de Bewaarschool Mejuffrouw J.C. Kenbeek, de later zeer bekende juffrouw Annie.

Het aantal leerlingen neemt gestaag toe en een paar jaar later wordt een tweede lokaal aan de (op bovenstaande foto) linkerzijde bijgebouwd. En na de tweede wereldoorlog nog een derde lokaal. Het bijbehorende woonhuis is later afgebroken. Er staat dan aan de Deutzstraat een bloeiende kleuterschool met ruim 100 kinderen, 3 lokalen en een eigen speelplaats.

Vele kleuters van toen bewaren goede herinneringen aan hun schooltijd in dit gebouw.

1950, Opvoering van de kleuters aan het einde van het schooljaar; links naast de 'bruidegom' Onno Koerten

1957, Juffrouw Annie aan het voorlezen

Rond 1975 dient zich een tweetal problemen aan: de staat van het gebouw vraagt om een grondige opknapping en de toekomst van een aparte kleuterschool is onzeker geworden door de plannen om kleuter- en lager onderwijs te integreren. Na een tijdelijke oplossing voor het onderhoud door verkoop van het gebouw aan de gemeente Oegstgeest, gaat de school in 1985 (of 1986?) samen met de Openbare Lagere School aan de Terweeweg 106 (de "Terweeschool") tot een Openbare Basis School: "**Gevers-Deutz Terwee School**" (zie ook nummer 4.)

3. Oudste openbare school

Route: Tegenover de Gevers Deutz Kleuterschool was in de voormalige Schoolstraat, aan het zogenaamde Sint Janshof, de eerste openbare lagere school gevestigd.

Het was een klein gebouw met ernaast het woonhuis van de schoolmeester, gelegen aan de “de kleine punt”, de huizen in de driehoek Deutzstraat – Schoolstraat – Rhijngeesterstraatweg, die in juni 1958 zijn gesloopt.

Al in 1876 constateerde Commissaris van de Koningin bij een bezoek aan Oegstgeest dat de openbare lagere school qua afmetingen zeer veel te wensen over liet. En omdat volgens de onderwijsinspectie verbetering niet meer mogelijk was, moest de gemeente Oegstgeest zo spoedig mogelijk plannen maken voor een nieuwe school.

Dat maakt dat er van deze school geen foto's zijn uit de tijd dat er werd les gegeven. Het gebouw van de voormalige school is wel vastgelegd op diverse foto's.

De tram naast de voormalige onderwijzerswoning, 1934

Omdat het tracé van de tramlijn was verlegd kwam op 12 april 1934 de laatste tram de Schoolstraat uit gereden, pal naast het hoekhuis waarin ooit de onderwijzer van de school zijn woning had.

Hier is de noordzijde van de Deutzstraat te zien met de ingang van de Schoolstraat, 1950

Rechts van de woning was de voormalige openbare lagere school.

Naderhand werd dit de achterzijde van het garagebedrijf van J.W. d'Hane, vanaf 1951 garage Van den Ameele.

Garage Van den Ameele

In 1876 constateerde de Commissaris van de Koningin bij een bezoek aan Oegstgeest dat de openbare lagere school qua afmetingen zeer veel te wensen over liet. En omdat volgens de onderwijsinspectie verbetering niet meer mogelijk was, moest de gemeente Oegstgeest zo spoedig mogelijk plannen maken voor een nieuwe school. De gemeenteraad reageerde snel en besloot een school te bouwen voor 160 leerlingen. Er werd een stuk grond gekocht van Dirk Marie van der Hoef, bloemkweker en wethouder, in de Leidse Buurt, dicht bij de bestaande school.

De gemeente Oegstgeest heeft nogal gesteggeld met de provincie over de omvang van en subsidie voor een nieuw te bouwen lagere school.

4. Gemeenteschool anno 1879

Route: Vanaf de Deutzstraat de Geversstraat oversteken en dan staat op de hoek met de Willem de Zwijgerlaan het gebouw van de 'nieuwe' Gemeenteschool, tegenwoordig in gebruik als Sportschool Rob van der Hoorn.

Het gesteggel met de provincie leidde er uiteindelijk toe dat de gemeenteraad

van Oegstgeest besloot om, zonder subsidie, in de Leidse Buurt een school voor 150 leerlingen te bouwen. In december 1878 werd het ontwerp en bestek goedgekeurd en in februari 1879 werd de bouw gegund aan J.J. van Deth uit Zwammerdam, die het werk nog datzelfde jaar voltooide.

40-32 Jaartal helaas onbekend

De plattegrond was zeer functioneel: een speelplaats aan de voor- en zijkant van de school; een gang met kapstokken parallel aan de voorgevel, met aan de beide einden een bergruimte; achter de binnenmuur van de gang drie lokalen, gescheiden door glaswanden met grote schuifdeuren en met in totaal 68 schoolbanken voor 136 leerlingen; achter de achtergevel in de twee uitbouwtes drie dubbele toiletten, elk bereikbaar vanuit één lokaal. Al met al een uiterst overzichtelijke inrichting, berekend op een minimale personeelsbezetting, zoals die in die tijd gebruikelijk was. In de volgende jaren nam het aantal leerlingen gestaag toe. Al in 1881 werd een stuk grond aan de achterzijde van de school aangekocht voor het maken van een overdekte speelplaats en een eventuele uitbreiding. In 1894 had de school 104 leerlingen en plaats voor nog ruim veertig.

uitgave lab. Schoneveld. No. 7285

Groeten uit OEGSTGEEST.

1903 Gemeenteschool in Leidse Buurt. -

In 1922 was het aantal leerlingen gedaald tot 8! De daling werd toegeschreven aan het ontstaan van de bijzondere scholen en aan het gedaalde vertrouwen van ouders in de kwaliteit van het onderwijs door de eerdere opheffing van de tweede leerkracht.

Mede door de ontwikkeling van de buurt, zoals het Oranjepark, de kosten voor vervoer naar onderwijs elders en de aantrekkingskracht van de school door de aanstelling van een tweede onderwijzer steeg het leerlingenaantal in de volgende jaren weer. In 1927 bleek het gebouw zelfs te klein te worden! Uitbreiding met een verdieping werd beschouwd als 'niet passend uit architectonisch oogpunt in een landelijk villadorp, als Oegstgeest placht te worden en niet wenselijk uit zuinigheidsoverweging'. De gemeenteraad besloot in 1928 tot oprichting van een nieuwe school aan de Terweeweg en in 1930 werd de school aan de Geversstraat buiten gebruik gesteld.

De nog bestaande Terweeschool, nu Openbare Basis School Gevers-Deutz Terwee School, aan de Terweeweg 106 kent een lange en rijke historie, die tot op de dag van vandaag voortduurt.

“De heldendaad van Pieter van Manen

Op 27 juni 1945 legt groepsleider Pieter van Manen aan een 20-tal BS'ers de werking van een handgranaat uit. Op het schoolplein zal 's avonds om 20 uur een taptoe door Werkmans Wilskracht worden gehouden waarvoor op dat moment de BS'er Piet Kuivenhoven met zijn groep op het schoolplein exerceert. Pieter heeft een handgranaat in zijn hand en hoort een sissend geluid. Naar buiten werpen kan niet dus roept hij iedereen op dekking te zoeken terwijl hij naar de hoek van het lokaal rent, en de handgranaat tegen zijn buik houdt. De granaat ontploft en Pieter sterft. Theo Fles is de enige gewonde bij dit ongeluk.”

Gemeenteschool 2000, voor restauratie met deur van politiebureau.

Het gebouw van de gemeenteschool heeft daarna nog vele functies gehad zoals gymnastieklokaal voor scholen, vergaderruimte voor politieke partijen, de Hervormde Jeugd, en het Burgerlijk Ambestuur, huisvesting gemeentewerken, consultatiebureau, schietwedstrijden van de Landstorm, cursussen van het Rode Kruis en een ruilbureau voor kleding in de bezettingstijd. Na de bezetting was naast het gymnastieklokaal de Distributiedienst er gehuisvest tot 1949. In dat jaar vond een meer substantiële verbouwing plaats voor de huisvesting van de politie, die er tot 1969 een bureau had. In 1981 vestigde Rob van der Hoorn er zijn sportschool en hij liet in 2000 de buitenkant van het gebouw restaureren waarbij de voorgevel werd teruggebracht in de oorspronkelijke toestand.

5. Willibrordschool/Mariaschool

Route: Vanaf de Gemeenteschool vervolgt u de weg rechtdoor (2^e afslag op de rotonde) en ziet u aan uw linkerhand de witte Willibrordschool.

Als u het plein tussen de kerk en de school oploopt ziet u recht voor u een aantal oude gebouwen. Achter deze gebouwen bevond zich de Mariaschool.

De Willibrordschool is in 1893 ontworpen door Jos Cuypers. Hij ontwierp een school met alle lokalen op het noorden.

RK Willibrordschool 1910

Daar het aantal meisjes en jongens op de Willibrordschool na de oorlog alsmear bleef stijgen werd er vanaf 1946 apart onderwijs in het leven geroepen. De jongens bleven op de Willibrordschool en de meisjes kregen les in de RK Pastorie aan de Rhijngeesterstraatweg nr. 45. Besloten werd om een aparte meisjesschool, die de Mariaschool werd genoemd, te gaan bouwen. Deze Mariaschool, ontworpen door architect Ir. A.H.J. Paarde koper uit Lisse, werd in de jaren 1952-1953 aan de Apollolaan gebouwd. Tijdens de bouw van de Mariaschool bleek dat de nieuwe toegangsweg precies over de cornervlag van het voetbalveld van UDO liep. Pastoor Looijaards besliste: “Ach dan verleggen we dat veld toch een beetje?” Aldus geschiedde. De Mariaschool werd op 23 juli 1953 in gebruik genomen als meisjesschool.

RK Mariaschool met de heer Van de Heiden. Zesde klas 1962-'63

In 1974 begint men reeds met het afbouwen van de Mariaschool door geen nieuwe leerlingen meer aan te nemen. Uiteindelijk werd de school opgeheven en werd de Willibrordschool weer een gemengde school.

Het gebouw, dat eruit zag als een boerenschuur, (zie de stalraampjes op de foto) werd nadat de meisjes de school verlaten hadden, eerst gebruikt door een peuterspeelzaal maar die moest er per september 1984 uit daar het Rijnlands Lyceum alle lokalen nodig had om les te geven. Het schoolgebouw is rond 2006 gesloopt ten behoeve van woningbouw aan de Apollolaan.

6. Duinzigt

Route: vanaf de Willibrordschool rechtdoor, langs het Bos van Wijckerslooth tot de Rijngeesterstraatweg 38. Daar vindt u het huis: Klein Curium en daarnaast het Klooster Duinzigt

Klein Curium, 1994

De geschiedenis van de school gaat terug naar het midden van de 19^e eeuw toen Cornelius Ludovicus de Wijkerslooth zich in Klein Duinzigt te Oegstgeest vestigde. Op een van zijn reizen ontmoette hij in 1849 mere Joseph, Moederoverste van de Zusters Franciscanessen van Roosendaal. Van Wijkerslooth verzocht haar naar Oegstgeest te komen om een klooster te stichten met de zorg voor weesjes en oude lieden.

Is goed gevonden:
 Aan den Heer Baron Jan Wijkerslooth
 van Schalkwijk de door hem geroegde
 Vergunning tot het oprigten en handlen
 einer Bewaar- of Kleinkinderschool
 ten dienste der Katholijke jeugd in deken

Vergunning voor de bewaar- of kleinkinderschool Duinzigt

Op 2 juli 1850 werd een verzoek om aan de Rhijngeesterstraatweg een bewaarschool of kleinkinderschool (kleuterschool) te stichten door de Raad van Oegstgeest ingewilligd.

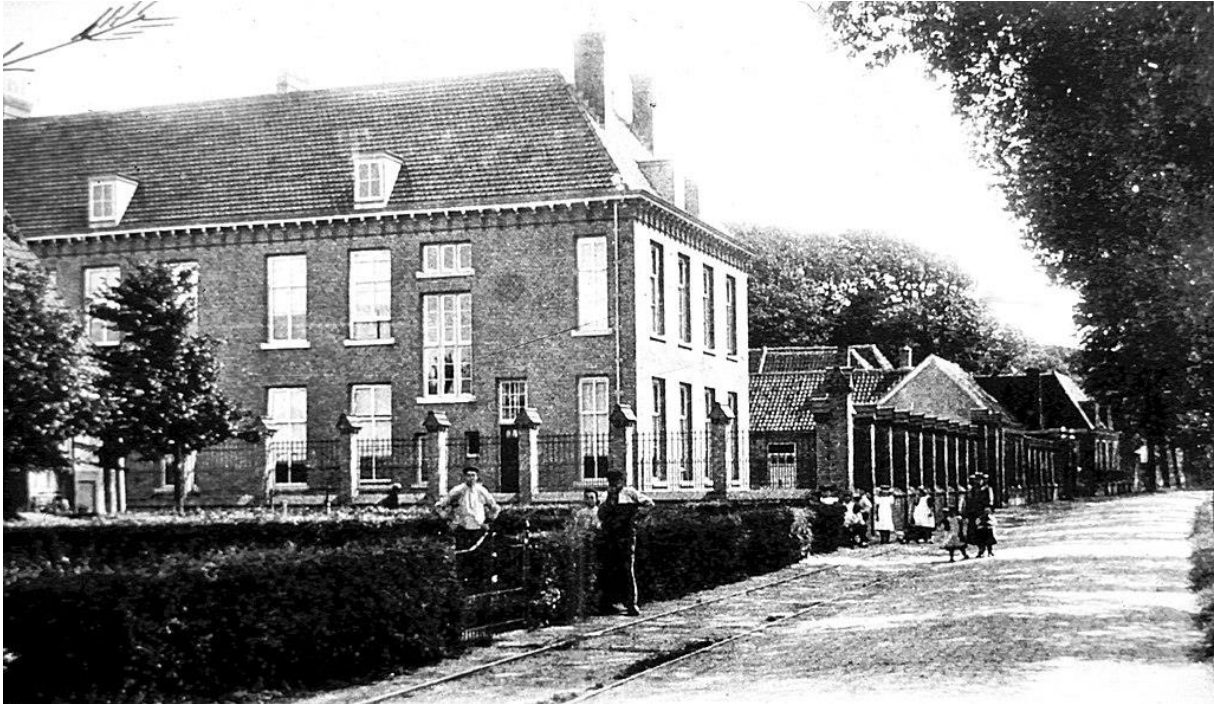
Kort daarna volgde een 'school voor Christelijke leerling en handwerken', de Naaischool. De locatie hiervoor was Klein Duinzigt, het huidige Klein Curium. Vanaf 1903 gingen de zusters buiten de bewaarschool ook lager onderwijs verzorgen.

Na de lagere school, 6 klassen, konden de meisjes ook naar een 7^e en 8^e klas. Ze volgden de cursussen: Klimroos en Algemene Vrouwelijke Vorming 1 + 2.

In 1960 werden deze klassen een zelfstandige VGLO-school, de Maria Ancila VGLO, die tot 1968 bleef bestaan.

In datzelfde jaar werd de nieuwbouw in gebruik genomen met een keuken en een was- en huishoudlokaal. Het huidige gebouw 2.

In aanloop op de Mammoetwet van 1968 besloten de zusters dat zij een IVO-Mavo wilden stichten en de lagere school gingen sluiten. De Gemeenteraad van Oegstgeest stemde hier op 22 augustus 1967 mee in. Door deze IVO-Mavo zou er o.a. een samenwerking ontstaan met de Werkplaats-Kindergemeenschap van Kees Boeke. De Vereniging van IVO-scholen is in 2017 opgehouden te bestaan.

Klooster Duinzicht het thuis van de zusters, weesjes en oude lieden in 1905

7. Oude pastorie en schooltje van de Groene Kerk

Route: vanaf de Rhijngeesterstraatweg rechtdoor. Bij de bocht van de Kennedylaan linksaf de Dorpsstraat in. De eerste straat links is de Groenhoevelaan.

Oude pastorie, Groenhoevelaan 41

De pastorie van de hervormde kerk (nu Groenhoevelaan 41) heeft altijd bij het Groene Kerkje gehoord. Aanvankelijk als pastoorshuis bij de – toen nog – katholieke kerk. Het perceel wordt genoemd in overdrachtsaktes vanaf 1578. Men moet zich daarbij realiseren dat het Oegstgeester Kanaal pas in 1840 werd gegraven. Wel bestond de Pastoorswatering al waar de pastorie aan ligt. Langs de Watering liep een strandwal waarop zowel de kerk als de pastorie zijn gebouwd. De afstand van kerk tot pastorie was dus veel directer dan nu. De pastoor kon er – langs de Watering – zo naar toe wandelen.

De Groene Kerk en de pastorie kunnen grotendeels zijn verwoest tijdens het Leids Beleg door de Spanjaarden maar een protestantse actie vanuit Leiden kan niet worden uitgesloten. Helaas heeft de propaganda-oorlog uit die tijd de waarheidsvinding omtrent de daders verziekt. Na de Reformatie, waarbij het Groene Kerkje protestant werd, woonde de predikant in de weer opgebouwde “pastorije”. In 1597 toen hij er nog maar net zijn intrek had genomen woonde daar ook nog meester Hendrick Paets (“de Paep tot Oostgheest”) boven het kleine schoolhuys, dat zich ook op het terrein (2/5 hectare) bevond. Alhoewel de parochie al vanaf 1593 protestant was werden de kinderen door Hendrick katholiek onderwezen. De predikanten konden hier niets aan doen. De katholieke heer van Oegstgeest (De Ligne) was blijkbaar in staat een katholieke schoolmeester te handhaven. Dan restte alleen nog treiteren: hij moest z'n ambtswoning uit voor de nieuwe dominee want de pastorie lag in puin.

Uitsnede uit de kaart van Johannes Dou, 1687

De predikant, die het huis bewoonde kon niet leven van het inkomen dat hij van de kerk kreeg. Hij verkocht het fruit dat in zijn boomgaard groeide. In 1771 en 1775 zijn huis en school vrij grondig gerestaureerd. Het perceel was toen aan vier kanten door sloten omgeven. Uit de bewaard gebleven bestekken kan de samenstelling van het, door de eeuwen heen in stukjes aan elkaar gebouwde, huis redelijk worden gereconstrueerd. Alleen van de school is niets meer vindbaar.

8. Kleuterschool de Sprinkhaan

Route: Ga terug naar de Dorpsstraat naar de Rhijngeesterstraatweg. Als de Dorpsstraat overgaat in de Rhijngeesterstraatweg, linksaf de Wijttenbachweg op. Oversteken op de Lange Voort en de Wijttenbachweg volgen tot de Lijtweg. Hier rechtsaf en dan hebt u aan uw rechterhand de Rehobothkerk de vroegere kleuterschool De Sprinkhaan.

Deze sprinkhanen hangen aan de zuidzijde van de Rehobothkerk aan de Lijtweg 1

De verdwenen kleuterschool De Sprinkhaan is voortgekomen uit de Stichting Oegstgeester Kleuterschool, opgericht op 1 september 1941 en gevestigd in een woonhuis aan de Leidse kant van de Warmonderweg, op nr. 41.

De school bestond uit 2 kamers en suite en een serre. In de gang bevond zich een 'grote mensen toilet' en in de keuken was de garderobe. Dit was niet ideaal.

Kleuterschool aan de Warmonderweg 41

De kinderen zijn verkleed i.v.m. de bevrijdingsfeesten in mei 1945

Op 1 januari 1956 ging de Kleuteronderwijswet in werking waardoor deze school subsidie in Leiden zou moeten aanvragen. Op 18 januari 1956 gaat de Gemeenteraad van Oegstgeest accoord met de vestiging van een Openbare Kleuterschool. Wethouder Simon Thomas vindt dat de kleuterschool zo snel mogelijk een eigen gebouw moet hebben. Daarop volgen enige jaren van tijdelijke oplossingen. Gedurende het cursusjaar 1957/1958 wordt de kleuterschool aan de Rhijngeesterstraatweg 93 gevestigd. Gezien het grote aantal kinderen wordt de locatie aan de Warmonderweg voorlopig aangehouden. In 1958 worden de kleuters, onder protest van directeur Van Driesten, ondergebracht in de Floraschool aan de Lange Voort.

In september 1961 wordt de nieuwe kleuterschool, gevestigd aan de Wijttenbachweg, geopend door burgemeester Du Boeuff. Voordat de school de naam 'De Sprinkhaan' kreeg, duurde even. Hoofd van de kleuterschool, Tine de Goede-Rekers, stelde in 1963 voor om de school 'Bruitje Beer' te noemen. B & W vonden deze naam minder geschikt en stelden 'De Woelwaters' voor. Dit vonden de leidsters niks en op 21 februari 1966 gaat de Raad accoord met de

naam 'De Sprinkhaan'. In 1965 kreeg de school een 3^e lokaal en in 1974 werd de entree verplaatst naar de Lijtweg 1.

Rond 1974 ging men, n.a.v. Onderwijswet op de Basisvorming, nadenken over de toekomst van de zelfstandige kleuterschool De Sprinkhaan. Besloten wordt dat de kleuterschool De Sprinkhaan en de OLS De Springplank samen gaan. Aan de Springplank, gevestigd aan de Frans Halslaan, worden 2 lokalen t.b.v. de Sprinkhaan bijgebouwd.

De Springplank

In maart 1989 komt er een nieuwe bestemming voor het gebouw aan de Lijtweg. Er wordt besloten tot verkoop aan de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt die het schoolgebouw tot kerk verbouwt.

9. Montessorischool

Route: De Terweeweg volgen tot de Kempenaerstraat. Rechtsaf de Kempenaerstraat uitlopen tot de T-splitsing. Dan ziet u aan de overkant aan uw rechterhand de panden Geversstraat 46-48 waar de Montessorischool is begonnen

In de panden aan de Geversstraat 46 en 48, was van 1938 tot 1954 de Montessorischool voor Lager Onderwijs en van 1938 tot 1956 de Montessorischool voor Voorbereidend Onderwijs gevestigd.

De panden aan de Geversstraat 46 en 48

In 1953 werd de vergunning verleend om een nieuwe Montessorischool aan de Louise de Coligny laan te bouwen. Piet Kloos, architect, had in 1940 reeds een ontwerp gemaakt voor een open-lucht-Montessorischool. Vanwege de 2^e Wereldoorlog werd dit plan uitgesteld en kwam er in 1954 een nieuw ontwerp. Aan de Louise de Coligny laan werd de nieuwe Montessorischool gebouwd, die op 16 juli 1954 werd geopend.

Het pand aan de Geversstraat wordt dan weer tot woonhuis verbouwd.

De Montessorischool is in 1997 uit het gebouw aan de Louise de Coligny laan getrokken om naar een nieuw gebouw aan de Lange Voort te gaan. In verband met de bouw van een nieuw deel van het winkelcentrum en woningen hebben zij in 2003 een nieuw gebouw, ook aan de Lange Voort, betrokken.

Sedert 1997 doet het voormalige Montessorischoolgebouw aan de Louise de Coligny laan dienst als dagverblijf voor volwassen verstandelijk gehandicapten.

10. Zendingshuis

Route: vanaf de Montessorischool de weg vervolgen richting kruising met Warmonderweg, halverwege linksaf, de ingang van het Hendrik Kraemerpark in.

De Nederlands Hervormde Zendingsschool was gevestigd aan de Leidse Straatweg 11 en daar zijn honderden jonge mensen opgeleid om als zending te worden uitgezonden over de hele wereld.

In 1913 werd door het Nederlandsche Zendeling Genootschap en de Utrechtse Zendingsvereniging het besluit genomen om hun kantoren en de opleiding in Oegstgeest te vestigen. Hiervoor pleitte de aanwezigheid van de Universiteit Leiden met haar 'koloniaal onderwijs' te weten oosterse talen, godsdienstonderwijs, land- en volkenkunde gericht op Nederlands-Indië en het medisch onderwijs. Een prachtig stuk bouwgrond, een kwartier lopen van het station en vijfhectaren groot werd te koop aangeboden door het bestuur van de Oude Hofpolder. De bouw van de school met bijgebouwen werd gegund aan de firma Wajer en Schuurman uit Amsterdam; het ontwerp van het gebouw in de nieuw historiserende stijl was van de hand van architect J. Stuivinga te Zeist. Op 12 september 1917 werd het Zendingshuis officieel geopend.

Nederlandsche Zendingsschool te Oegstgeest

Achtergevel met terras

In de periode 1917 tot 1940 richtte de opleiding zich bijna volledig op de toenmalige Nederlandse Kolonie in Nederlands-Indië. Om de twee jaar werd een nieuwe groep 'kwekelingen' aangenomen die zes jaar lang het Zendingshuis

bevolkten. De eerste twee jaar werd besteed aan aanvulling van de algemene ontwikkeling tot het toenmalige mulo niveau. In het derde en vierde jaar werd theologisch onderwijs gegeven. In de laatste twee jaren, als men wist waar men terecht zou komen, volgden onderwijs in de streektaal, land- en volkenkunde terwijl daarnaast medische, landbouwkundige en technische cursussen werden gevolgd.

Bibliotheek der Ned. Zendingsschool Oegstgeest

De opleiding na 1945 was drastisch anders door de sterk veranderde situatie in de wereld. In het bijzonder in het voormalige Nederlands-Oost-Indië was het aanzien van de westerse, vooral Nederlandse bevolking, sterk verminderd. Indonesië was onafhankelijk geworden en de christelijke kerken in Indonesië moesten leren dat de machthebbers niet meer automatisch aan hun kant stonden. Deze kerken moesten zich bewijzen als inheems en volbloed Indonesisch, net als in het grote aantal andere landen dat onafhankelijk werd.

Dit betekende dat de zendingswerker goed inzicht moest hebben in de sociale en politieke situatie om erkenning en acceptatie te krijgen van de bevolking. Om aan de nieuwe eisen te voldoen is in 1946 besloten de toelatingseis voor de opleiding aan de Zendingsschool in Oegstgeest te verhogen tot een kandidaatsexamen theologie. De aanvullende opleiding bestond uit cursussen culturele antropologie en taalstudie. Daarnaast werden andere zendingsarbeiders opgeleid zoals onderwijzers, leraren, artsen, verpleegkundigen, landbouwkundigen en maatschappelijk werkers.

In 1971 wordt het Zendingseminarium van de Gereformeerde Kerken in Nederland uit Baarn, samengevoegd met de opleiding van de Zendingshogeschool Oegstgeest wordt gekozen als locatie. Deze gezamenlijke opleiding krijgt de naam Hendrik Kraemer Instituut.

Het Zendingshuis huisvest ook een gastenhuus en het Zendingsbureau. In het kader van de actie Samen op Weg (SoW) van de Hervormde, de Gereformeerde en de Evangelisch Lutherse Kerk, wordt in 1993 een commissie structuurvragen benoemd die onder meer adviseert om alle zendingsscholen in Nederland samen te voegen. Als gevolg hiervan staakt in oktober 1997 het Zendingshuis in Oegstgeest zijn activiteiten.

Bronnen

Gemeentearchief Oegstgeest

Digitaal foto archief Oegstgeest

Archief Historische Vereniging Oud Oegstgeest

Jan Halin, foto's gebouwen nu

www.wimhoogerdijk.info/Oegstgeest

Marise Spieksma-Boezeman "*Verdwenen kleuterschoolgebouwen*" deel 2, OO oktober 2006

Sylvia Braat, "*Verdwenen kleuterschoolgebouwen*" deel 4., *De Sprinkhaan*, OO april 2008

Herman Oost, "*De gemeenteschool in de Leidse Buurt*", OO november 2011

Herman Oost, "*Endegeesterstraatweg 3: van Julianaschool naar kliniek*", OO november 2015

Jan Schmidt, "*De geschiedenis van het Zendingshuis 1917-2017*", OO november 2017

Jacques Thorn en Dineke Peddemors, "*Reformatie in het 16 eeuwse Oegstgeest*" deel I,

OO mei 2018

Wikipedia, *Teylingen College, locatie Duinzigt*, 2020